

II. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

II OGÓLNOPOLSKIE SEMINARIUM PRAWA OCHRONY ZABYTKÓW DLA MŁODYCH NAUKOWCÓW, DOKTORANTÓW I STUDENTÓW IM. PROFESORA JANA PRUSZYŃSKIEGO

Lubostroń, 21-23 września 2015 r.

Pałac w Lubostrońiu od 21 do 23 września 2015 r. gościł uczestników II Ogólnopolskiego Seminarium Prawa Ochrony Zabytków dla młodych naukowców, doktorantów i studentów im. Profesora Jana Pruszyńskiego, zorganizowanego pod patronatem honorowym Wiceministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Generalnego Konserwatora Zabytków, Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Rektora Uniwersytetu Gdańskiego oraz Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Organizatorami seminarium były: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk oraz Pałac Lubostroń. Patronat medialny nad wydarzeniem naukowym objęło ważne czasopismo popularyzujące ideę ochrony zabytków – „Spotkania z Zabytkami”.

Tegoroczne seminarium, dofinansowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, było kontynuacją I Ogólnopolskiego Seminarium Prawa Ochrony Zabytków, zorganizowanego we wrześniu 2014 r. Ogromne zainteresowanie młodych badaczy problematyką poruszaną w trakcie obrad skłoniło jego organizatorów do uczynienia z tego przedsięwzięcia wydarzenia cyklicznego.

W pierwszym dniu, po uroczystym otwarciu seminarium przez prof. Kamila Zeidlera (UG) i dr Alicję Jagielską-Burduk (UKWB), zgromadzonych powitał Andrzej Budziak, dyrektor Pałacu Lubostroń, przybliżając historię zabytkowego miejsca. Następnie uczestnicy mieli możliwość wysłuchania referatów inauguracyjnych: pierwszy wykład wygłosił prof. Piotr Dobosz (UJ), przedstawiając współczesną ustrojowo-organizacyjną strukturę ochrony zabytków w Austrii. Problemy prawne i konserwatorskie archeologii totalitaryzmów przybliżył słuchaczom prof. Maciej Trzciniński (UWr). W trzecim wykładzie inauguracyjnym dr Monika Drela (UWr) omówiła prawne skutki wyłączenia niektórych kategorii dóbr kultury z obrotu cywilnoprawnego. Blok referatów inauguracyjnych zamknęła prezentacja dr A. Jagielskiej-Burduk, stanowiąca raport z realizacji projektu Santander Art and Culture Law Review.

Obrady prowadzono w czterech panelach dyskusyjnych. Panel pierwszy, któremu przewodniczył prof. Wojciech Kowalski (UŚ), zainicjowała mgr Anita Budziszewska (UW), która omówiła problematykę ochrony zabytków w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Wiele kontrowersji i burzliwą dyskusję wywołał referat wygłoszony przez mgr Małgorzatę Ciepłuch (UG) na temat *Wynagrodzenie artysty malarza – droit de suite – po harmonizacji Unii Europejskiej*. Poruszono w nim istotny problem niewywiązania się sprzedawcy z obowiązku zapłaty wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oraz analizowano stosowanie w praktyce przepisów ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. W dyskusji podkreślano, że istnieje potrzeba zwiększenia świadomości prawnej w tym zakresie nie tylko wśród artystów, lecz także nabywców dzieł sztuki. Panel zakończył mgr Andrzej Świącz, prezentując zagadnienia ochrony zatopionych elementów dziedzictwa kulturowego z punktu widzenia archeologa.

Drugi panel, któremu przewodniczył prof. Maciej Trzciniński, rozpoczęła mgr Katarzyna Sikora (UG) referatem na temat *Ocalić od zapomnienia. Studium przypadku składnic konserwatorskich w Polsce*. Problematyka składnic konserwatorskich i ich funkcjonowania w praktyce wzbudziła duże zainteresowanie słuchaczy. Następnie mgr Żaneta Gwardzińska (ALK) zwróciła uwagę na aspekty prawne realizacji obowiązku ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym. Odmienną, niezwykle ciekawą tematykę poruszył w swoim referacie mgr Andrzej Moś (UG), przedstawiając obowiązki kościelnych osób prawnych w zakresie ochrony zabytków na przykładzie diecezji i przybliżając przepisy Kodeksu prawa kanonicznego.

Panel trzeci, któremu przewodniczył prof. Piotr Dobosz, rozpoczął mgr Jacek Brudnicki (Narodowy Instytut Dziedzictwa), poruszając problematykę stwierdzenia nieważności decyzji o wpisie do rejestru zabytków. Jako kolejny mgr Marek Świdrak (Stowarzyszenie Collegium Invisible) omówił zagadnienia parku kulturowego i kontrowersje związane z tą formą prawną ochrony zabytków. Następnie mgr Dominika Kostrzewska (UG) w sposób rzeczowy zreferowała aktualne działania legislacyjne w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu z perspektywy prawa ochrony zabytków. Panel zakończyła mgr Julianna Makilly-Polak (UMK), omawiając działania zorganizowanych grup przestępczych w odniesieniu do sztuki.

Panel czwarty, któremu przewodniczył dr Wojciech Szafranski (UAM), dotyczył zagadnień restytucji dóbr kultury i zamykał pierwszy dzień obrad. Referaty wygłosili: Anna Mazur, Dominika Guzek i Aleksander Pyrzyk (UJ), którzy przedstawili przesłanki więzi terytorialnej w procesie restytucji dóbr kultury zagrabionych w trakcie II wojny światowej, analizując zasadność stosowania restytucji zastępczej i podając przykłady odzyskanych dóbr kultury.

W drugim dniu seminarium przewidziano jeden panel, który moderował mgr Olgierd Jakubowski (Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów). Obrady rozpoczęła mgr Małgorzata Węgrzak (UG), która przedstawiła realizację obowiązków ustawowych Gminy Miasta Gdańska w zakresie ochrony zabytków w odniesieniu do pomników i obiektów pomnikowych przekazanych do utrzymania Zarządowi Dróg i Zieleni w Gdańsku. Przybliżyła również działania tej jednostki samorządu terytorialnego dotyczące opieki nad zabytkowymi pomnikami o szczególnym znaczeniu naukowym i historycznym, wzbogacając prezentację dokumentacją fotograficzną. Następnie mgr Katarzyna Schatt-Babińska (UŁ) wygłosiła referat *Prywatny właściciel, a jego zabytek – czyli kilka słów o obostrzeniach prawnych dotyczących zabytków w rękach prywatnych*. Referaty wywołały dyskusję dotyczącą stanu zabytków nieruchomych będących w posiadaniu osób prywatnych. Z wielką aprobatą uczestników spotkała się wypowiedź dr. W. Szafranskiego, który postulował konieczność podkreślania w wystąpieniach i publikacjach naukowych przykładów pozytywnych działań właścicieli w zakresie opieki nad zabytkami. Seminarium zakończył konkurs wiedzy z zakresu prawa ochrony zabytków z nagrodami; pierwsze miejsce zajęła mgr M. Węgrzak, drugie – mgr A. Budziszewska.

Obrady podsumowali prof. K. Zeidler i dr A. Jagielska-Burduk. Wybrane referaty zostaną opublikowane w „Santander Art and Culture Law Review”. Ogólnopolskie seminarium, na którym reprezentowanych było osiem ośrodków akademickich, uświadomiło, jak istotne stają się zagadnienia prawnej ochrony dziedzictwa kultury, a interdyscyplinarny charakter poruszanych zagadnień umożliwił wymianę wiedzy i doświadczeń specjalistów z zakresu prawa, archeologii, muzealnictwa, stosunków międzynarodowych i historii sztuki.

Małgorzata Węgrzak